

Съдържание

Пролог: Огнената муза	11
1. Авантюристи	19
2. Момче със собствено мнение: <i>Претория, 70-те години</i>	25
3. Живот с бащата: <i>Претория, 80-те години</i>	32
4. Търсачът: <i>Претория, 80-те години</i>	39
5. Измъкване от гравитацията на семейството: <i>Напускане на Южна Африка, 1989 г.</i>	46
6. Канада: <i>1989 г.</i>	51
7. „Куинс“: <i>Кингстън, Онтарио, 1990 – 1991 г.</i>	55
8. „Пен“: <i>Филадельфия, 1992 – 1994 г.</i>	60
9. Преместване на запад: <i>Силициевата долина, 1994 – 1995 г.</i>	65
10. „Зип Ту“: <i>Пало Алто, 1995 – 1999 г.</i>	71
11. Джъстин: <i>Пало Алто, 90-те години</i>	79
12. X.com: <i>Пало Алто, 1999 – 2000 г.</i>	85
13. Превратът: <i>„Пейпал“, септември 2000 г.</i>	95
14. Марс: <i>„Спейс Екс“, 2001 г.</i>	103
15. В търсене на ракети: <i>„Спейс Екс“, 2002 г.</i>	110

Съдържание

16.	Бащи и синове: <i>Лос Анджелис, 2002 г.</i>	115
17.	Форсиране: „ <i>Спейс Екс</i> “, 2002 г.	120
18.	Ракетните закони на Мъск: „ <i>Спейс Екс</i> “, 2002 – 2003 г.	125
19.	Г-н Мъск отива във Вашингтон: „ <i>Спейс Екс</i> “, 2002 – 2003 г.	133
20.	Основатели: „ <i>Тесла</i> “, 2003 – 2004 г.	140
21.	„Ррудстър“: „ <i>Тесла</i> “, 2004 – 2006 г.	147
22.	Куадж: „ <i>Спейс Екс</i> “, 2005 – 2006 г.	161
23.	Две попадения: <i>Куадж, 2006 – 2007 г.</i>	167
24.	Отряд за бързо реагиране: „ <i>Тесла</i> “, 2006 – 2008 г.	173
25.	Поемане на управлението: „ <i>Тесла</i> “, 2007 – 2008 г.	180
26.	Разводът: <i>2008 г.</i>	187
27.	Талула: <i>2008 г.</i>	192
28.	Трети опит: <i>Куадж, 3 август 2008 г.</i>	196
29.	На ръба: „ <i>Тесла</i> “ и „ <i>Спейс Екс</i> “, 2008 г.	199
30.	Четвъртото изстрелване: <i>Август – септември 2008 г.</i>	203
31.	Спасение за „ <i>Тесла</i> “: <i>Декември 2008 г.</i>	211
32.	Модел S: „ <i>Тесла</i> “, 2009 г.	217
33.	Частен космос: „ <i>Спейс Екс</i> “, 2009 – 2010 г.	225
34.	Излитането на „ <i>Фалкън 9</i> “: <i>Кейп Канаверал, 2010 г.</i>	231
35.	Бракът с Талула: <i>Септември, 2010 г.</i>	235
36.	Производство: „ <i>Тесла</i> “, 2010 – 2013 г.	239

Съдържание

37.	Мъск и Безос: „Спейс Екс“, 2013 – 2014 г.	245
38.	„Сокол“ слуша „Соколар“: „Спейс Екс“, 2014 – 2015 г.	251
39.	Стихията Талула: 2012 – 2015 г.	257
40.	Изкуствен интелект: „Оупън Ей Ай“, 2012 – 2015 г.	261
41.	Стартиране на „Тесла Автопилот“: 2014 – 2016 г.	268
42.	Соларна енергия: „Тесла“, 2004 – 2016 г.	274
43.	„Скучната компания“: 2016 г.	281
44.	Трудни отношения: 2016 – 2017 г.	284
45.	Спускане в мрака: 2017 г.	291
46.	Ад във фабриката във Фримонт: „Тесла“, 2018 г.	300
47.	Предупреждение за неуправляемост: 2018 г.	312
48.	Разпад: 2018 г.	321
49.	Граймс: 2018 г.	332
50.	Шанхай, „Тесла“: 2015 – 2019 г.	339
51.	Сайбъртрък: „Тесла“, 2018 – 2019 г.	343
52.	„Старлинк“: „Спейс Екс“, 2015 – 2018 г.	349
53.	„Спейсшип“: „Спейс Екс“, 2018 – 2019 г.	353
54.	Денят на автономността: „Тесла“, април 2019 г.	360
55.	„Гига Тексас“: „Тесла“, 2020 – 2021 г.	364
56.	Семеен живот: 2020 г.	369
57.	С пълна газ: „Спейс Екс“, 2020 г.	377
58.	Безос срещу Мъск, втори рунд: „Спейс Екс“, 2021 г.	383

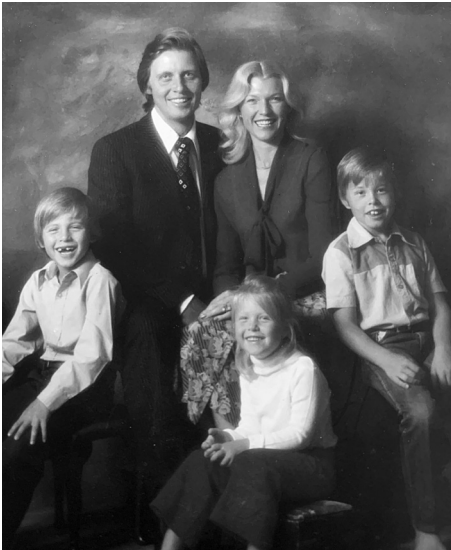
Съдържание

59.	Напънът за „Старшип“: „Спейс Екс“, юли 2021 г.	389
60.	Соларният напън: Лятото на 2021 г.	401
61.	Нощен живот: Лятото на 2021 г.	408
62.	„Инспирейшън 4“: „Спейс Екс“, септември 2021 г.	414
63.	Разтърсването на „Раптор“: „Спейс Екс“, 2021 г.	420
64.	Раждането на Оптимус: „Тесла“, август 2021 г.	427
65.	„Нюралинк“: 2017 – 2020 г.	432
66.	Изцяло визуална навигация: „Тесла“, януари 2021 г.	438
67.	Пари: 2021 – 2022 г.	443
68.	Баща на годината: 2021 г.	447
69.	Политика: 2020 – 2022 г.	452
70.	Украйна: 2022 г.	464
71.	Бил Гейтс: 2022 г.	471
72.	Активен инвеститор: „Туитър“, януари – април 2022 г.	477
73.	„Направих предложение“: „Туитър“, април 2022 г.	488
74.	Горещо и студено: „Туитър“, април – юни 2022 г.	498
75.	Денят на бащата: Юни 2022 г.	505
76.	Сътресение в „Старбейз“: „Спейс Екс“, 2022 г.	513
77.	Оптимус Прайм: „Тесла“, 2021 – 2022 г.	521
78.	Несигурност: „Туитър“, юли – септември 2022 г.	528
79.	Представянето на „Оптимус“: „Тесла“, септември 2022 г.	536

Съдържание

80.	Роботакси: „Тесла“, 2022 г.....	542
81.	Мивка с двоен смисъл: „Туитър“, 26 – 27 октомври 2022 г.....	548
82.	Придобиването: „Туитър“, четвъртък, 27 октомври 2022 г.....	554
83.	Тримата мускетари: „Туитър“, 26 – 30 октомври 2022 г.	558
84.	Модериране на съдържанието: „Туитър“, 27 – 30 октомври 2022 г.....	567
85.	Хелюин: „Туитър“, октомври 2022 г.....	577
86.	Сини отметки: „Туитър“, 2 – 10 ноември 2022 г.	582
87.	Пълна отдаденост: „Туитър“, 10 – 18 ноември 2022 г.....	593
88.	Хардкор: Туитър“, 18 – 30 ноември 2022 г.	600
89.	Чудеса: „Нюралинк“, ноември 2022 г.	608
90.	Досиетата на „Туитър“: Декември 2022 г.	612
91.	Сложни ситуации: „Туитър“, декември 2022 г.....	622
92.	Коледната акция: Декември 2022 г.	630
93.	Изкуствен интелект за автомобили: „Тесла“, 2022 – 2023 г.....	642
94.	Изкуствен интелект за хората: X.AI, 2023 г.....	650
95.	Изстрелването на „Старшип“: „Спейс Екс“, април 2023 г.	659
	Благодарности.....	669
	Източници.....	671
	Бележки.....	676
	Използвани фотографии.....	684

Авантюристи

Унифред и Джошуа Холдеман (*горе вляво*); Ерол, Мей, Илон, Тоска и Кимбъл Мъск (*долу вляво*); Кора и Уолтър Мъск (*вдясно*)

Джошуа и Унифред Холдеман

Влечението на Илон Мъск към риска е семейна черта. В това отношение се е метнал на дядо си по майчина линия, Джошуа Холдеман – отстояващ твърдо мнението си дързък авантюрист, израснал във ферма на сред голите прерии на централна Канада. Джошуа учи хиропрактика в Айова, а после се връща в родния си град близо до Мууз Джо, където обяздва млади коне и намества кости и стави срещу храна и подслон.

В крайна сметка успява да си купи собствена ферма, но я губи в Голямата депресия през 30-те години на ХХ в. През следващите няколко години работи като каубой, родео изпълнител и строителен работник. Единственото постоянно нещо в живота му е любовта към приключенията. Жени се и се развежда, пътува като скитник с товарни влакове и се промъква без билет на презокеански кораб.

След загубата на фермата става народняк и участва активно в така наречената Партия за социален кредит, която настоява на гражданите да се отпуснат безплатни кредитни купони, които да използват като пари.

Движението има консервативен фундаменталистки уклон, примесен с антисемитизъм. Първият му лидер в Канада заклеява „извращаването на културните идеали“ поради присъствието на „непропорционален брой евреи на ръководни постове“. Холдеман става председател на националния съвет на партията.

Освен това се включва в политическото движение „Технокрация“, според което държавата трябва да се управлява от технократи, а не от политици. То е временно забранено в Канада поради противопоставянето му на участието на страната във Втората световна война. Холдеман не се съобразява със забраната и пуска вестникарска реклама в подкрепа на движението.

В един момент решава да учи спортни танци и така се запознава с Унифред Флечър, чиито авантюристични наклонности не отстъпват на неговите. Още шестнайсетгодишна тя постъпва на работа в „Мууз Джо Таймс Хералд“, но мечтае да стане танцьорка и актриса. Затова отива с влак до Чикаго, а после – в Ню Йорк. След завръщането си открива танцова школа в Мууз Джо и Холдеман се записва на уроци при нея. Когато той я кани на вечеря, Унифред отговаря:

– Не излизам с учениците си.

Тогава той прекъсва уроците и отново я кани на среща.

Няколко месеца по-късно ненадейно я пита:

– Кога ще се омъжиш за мен?

Тя отговаря:

– Утре.

Имат четири деца, сред които близначките Мей и Кей, родени през 1948 г. Един ден, докато пътува, Холдеман вижда табела „Продава се“ на едномоторен самолет „Лускъм“, зарязан наред една нива. Тъй като няма пари в брой, убеждава собственика на фермата да вземе колата му като залог. Покупката е твърде необмислена, защото Холдеман не умее да управлява самолет. Налага се да наеме авиатор, който да го закара до къщи и да го научи да пилотира.

Семейството става известно като „Летящите Холдеман“, а едно списание по хиропрактика титулува Джошуа като „може би най-забележителният персонаж в историята на хиропрактиците летци“ – доста ограничено, макар и заслужено отличие. Купуват по-голям едномоторен самолет – „Беланка“, когато Мей и Кей са едва на три месеца, и още непроходилите бебета стават известни като „Летящите близначки“.

С чудатите си консервативнопопулистки възгледи Холдеман стига до убеждението, че канадското правителство узурпира твърде много контрол над личния живот на хората и че страната е омекнала.

Затова през 1950 г. решава да се премести в Южна Африка, която все още се управлява от бялото малцинство по системата апартейд. Разглобяват самолета „Беланка“, опаковат го в контейнери и го качват на товарен кораб за Кейптаун. Холдеман иска да живее във вътрешността на страната и затова излитат за Йоханесбург, където повечето бели граждани говорят английски, а не африкаанс. Но когато прелитат над близката Претория и виждат нацъфтелите в лавандуловолилаво горички от дървото жакаранда, Холдеман обявява:

– Тук ще останем.

Когато Джошуа и Унифред са още деца, в Мууз Джо идва шарлатанин на име Уилям Хънт, известен (поне както сам се представя) като „Великия Фарини“, и започва да разказва измислици за „изгубен“ древен град, който видял, докато прекосявал пустинята Калахари в Южна Африка.

– Този лъжец показвал снимки, които очевидно били фалшиви, но дядо ми се хванал на въдицата и си поставил за мисия да преоткрие това място – разказва Мъск.

Вече в Африка, семейство Холдеман ежегодно предприема едно-месечни пътешествия из Калахари в търсене на легендарния град. Прехранват се с лов и спят въоръжени, за да могат да се отбраняват от лъвовете.

Семейството възприема девиза: „Живей опасно – но внимателно“. Предприемат далечни пътешествия до места като Норвегия, разделят си с друг екипаж първото място в близо двайсет хиляди километровото рали „Кейптаун-Алжир“ и стават първите, които прелитат с едномоторен самолет от Африка до Австралия.

– Трябваше да демонтират задните седалки, за да сложат резервни туби с гориво – спомня си по-късно Мей.

Рисковият начин на живот в крайна сметка взима своя дан. Джошуа Холдеман загива, когато човек, когото обучава да лети, закача електропровод и самолетът се преобръща и катастрофира. Внукът му Илон по това време е едва на три.

– Знаел е, че истинските приключения крият риск – казва той. – Рискът го е зареждал с енергия.

Холдеман предава този дух на една от близначките – майката на Илон, Мей.

– Знам, че мога да поема риск, стига да съм подготвена – обяснява тя.

Като ученичка се представя добре в точните науки и математиката. Освен това е поразително красива. Висока и синеока, с високи скули и изваяна брадичка, едва петнайсетгодишна започва да работи като манекенка и много съботни сутрини участва в ревюта за универсални магазини.

Приблизително по същото време се запознава с момче от квартала, което също изглежда поразително добре, макар и по престорен и леко неприличен начин.

Ерол Мъск

Ерол Мъск е авантюрист и безскрупулен комбинатор, винаги търсец следващия голям удар. Майка му Кора е от Англия, където завършва училище на четиринайсет, работи във фабрика за обшивки на изтребители бомбардировачи, а по-късно се качва на изселни-

чески кораб за Южна Африка. Там тя се запознава с Уолтър Мъск, криптограф и офицер от военното разузнаване, който работи в Египет по програми за заблуждаване на германците чрез бутафорни оръжия и прожектори. След войната единственото му занимание е да седи мълчаливо във фотьойл, да пие и да прилага познанията си по криптология за решаване на кръстословици. Затова Кора го напуска, прибира се в Англия с двамата си синове, купува си буик и после пак се връща в Претория.

– Тя беше най-силният човек, когото познавам – казва Ерол.

Ерол се дипломира като инженер и работи при строителството на хотели, търговски центрове и фабрики. Обича да реставрира стари автомобили и самолети. Освен това се включва в политиката – побеждава в избори един африканер – член на Националната партия, която подкрепя апартейда, и става един от малкото англоговорящи членове на градския съвет на Претория. Броят на „Претория Нюз“ от 9 март 1972 г. обявява резултата от изборите за „Реакция срещу управляващия елит“.

Подобно на Холдeman, Ерол обича да лети. Купува си двумоторен „Чесна Голдън Игъл“ и с него превозва телевизионни екипи до горска хижа, която сам е построил. През 1986 г. решава да продаде самолета и по време на пътуване до Замбия местен предприемач с панамско-италиански произход предлага да го купи. Спазаряват се за цена и вместо в брой Ерол получава част от сумата в изумрудни, добити от три малки мини, собственост на бизнесмена.

В този период Замбия се управлява от постколониално правителство от местни чернокожи, но все още няма функционираща бюрократична машина и мината не е регистрирана.

– Ако я регистрираш, оставаш с пръст в устата, защото черните ще ти вземат всичко – обяснява Ерол.

Той критикува близките на Мей, че са расисти, какъвто по думите му той самият не е.

– Нямам нищо против черните, но те просто са различни от мен – споделя ми в едно от словоизлиянията си по телефона.

Ерол не получава дял от мината, но разширява търговската си дейност, като внася сурови изумрудни в ЮАР и ги дава за шлифоване в Йоханесбург.

– Идваха много хора да ми носят крадена стока – признава той. – Пътувах в чужбина и продавах изумрудни на местни бижутери. Беше леко нелегална работа, защото всъщност нямаше нищо законно.

След като спечелва около 210 000 долара, бизнесът му с изумрудите се срива през 80-те години, когато руснаците създават изкуствен изумруд в лабораторни условия и Ерол губи всичките си приходи.

Ерол и Мей се женят

Ерол Мъск и Мей Холдeman стават гаджета още като тийнейджъри. От самото начало връзката им е пълна с драматизъм. Ерол на няколко пъти ѝ предлага брак, но тя не му се доверява. Когато веднъж разбира, че ѝ е изневерявал, Мей толкова се разстройва, че цяла седмица само плаче и не яде нищо.

– От мъка свалих десет килограма – спомня си тя. (Благодарение на това печели местен конкурс за красота. Получава 150 долара плюс десет безплатни посещения в боулинг зала и се класира за финала на „Мис ЮАР“.)

Когато завършва колеж, Мей се премества в Кейптаун, където започва да изнася лекции за здравословното хранене. Ерол отива да я види, носи годежен пръстен и ѝ предлага брак. Обещава да се промени и да ѝ бъде верен, след като се оженят. Мей току-що е скъсала с друг изневеряващ любовник, напълняла е и вече се страхува, че никога няма да се омъжи – затова се съгласява.

Вечерта след сватбата заминават на меден месец с евтин полет до Европа. Във Франция Ерол купува няколко броя на „Плейбой“, който е забранен в ЮАР, и ляга да ги разглежда на тясното хотелско легло за голямо раздражение на Мей. Кавгите им стават ожесточени. Щом се връщат в Претория, тя се замисля за развод. Но не след дълго започва да се събужда с гадене всяка сутрин. Оказва се, че е забременяла още втората нощ от медения им месец в Ница.

– Беше ясно, че е било грешка да се омъжа за него – спомня си тя, – но сега нямаше връщане назад.